

Szczepienia ochronne u osób podróżujących

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu

Planowanie szczepień przed podróżą

➤ Ogólny stan zdrowia - podróż do krajów rozwijających się może być bardziej lub mniej ryzykowna, może być konieczna konsultacja lekarska przed wyjazdem

- Cięża
- Choroby przewlekłe (np. astma, alergie, cukrzyca, padaczka, choroba niedokrwienna serca)

➤ Charakter wyjazdu:

- kraje docelowe
- podróż służbowa
- długi wyjazd w tereny mniej uprzemysłowione

➤ W każdym przypadku należy zachować środki ostrożności²

Rodzaje szczepień dla podróżujących:

Szczepienia obowiązkowe

○Jedynym szczepieniem obowiązkowym przy wjeździe do niektórych krajów jest szczepienie przeciw żółtej febrze (tzw. żółtej gorączce). Dowodem zaszczepienia jest wpis do międzynarodowego świadectwa szczepień tzw. „żółtej książeczki, wydawanej w punkcie szczepień, którą należy zabrać ze sobą w podróż

○Szczepienie przeciwko żółtej febrze wymagane jest także od osób przybywających do wielu krajów tropikalnych (m. in. w Afryce, Azji, Ameryce Południowej i Środkowej) z rejonów występowania tej choroby. Dla podróżujących przejeżdżających przez liczne państwa w tropiku ma to poważne znaczenie

○Poza zasadami, wynikającymi z Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych, niektóre kraje mogą żądać szczepień na podstawie własnego prawa wizowego, np. Arabii Saudyjskiej, która wymaga od przybywających uodpornienia przeciwko zakażeniom meningokokowym

Rodzaje szczepień dla podróżujących:

Szczepienia zalecane

W zależności od miejsca docelowego i charakteru wyjazdu oraz ogólnego stanu zdrowia, lekarz może zalecić szczepienie przeciw:

- **bólownicy**
- **tężcowi**
- **poliomyelitis**
- **durowi brzuszному**
- **żółtej febrze (tzw. żółtej gorączce)**
- **wirusowemu zapaleniu wątroby typu A (WZW A)**
- **wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (WZW B)**
- **zakażeniom meningokokowym**
- **cholery**
- **wścieklicznie**
- **kleszczowemu zapaleniu mózgu.**

Choroba (szczepienie)	Droga szerzenia się zakażenia	Rejony endemiczne o wysokim ryzyku zakażenia	Liczba dawek	Czas przed wyjazdem	Uwagi
SZCZEPIENIA RUTYNOWE - WAŻNE PRZED KAŻDĄ PODRÓŻĄ					
Tężec (T) Błonica (d)		Tężec: zasięg ogólnosiwiatowy Błonica: zasięg ogólnosiwiatowy.	1 dawka i.m. co 10 lat szczepionką Td.		U osób szczepionych w dzieciństwie zgodnie z kalendarzem szczepień ostatnie szczepienie realizowane jest w 19 r.ż.
Wirusowe zapalenie wątroby typu B		Afryka, Południowo-Wschodnia Azja, Kraje Bliskiego Wschodu, dolina rzeki Amazonki, Haiti, Dominikana.	3 dawki i.m.: 0/1/6 mies.	Przynajmniej 2 dawki podane 2 tyg. przed wyjazdem	Schemat przyspieszony: 4 dawki 0/1/2/12 mies.
Poliomyelitis		Afryka i Południowa Azja.	1 dawka i.m. co 10 lat. Szczepionka inaktywowana.	4 tygodnie	U osób szczepionych w dzieciństwie zgodnie z kalendarzem szczepień (ostatnie szczepienie obowiązkowe w 6 roku życia).
WYBRANE SZCZEPIENIA DLA NIEKTÓRYCH REGIONÓW					
Wirusowe zapalenie wątroby typu A		Kraje Afryki, Ameryki Środkowej i Południowej, Bliskiego Wschodu, Południowej Azji oraz Wyspy Pacyfiku.	2 dawki i.m.: dzień 0/6-12 mies.	4 tygodnie	Możliwe jednoczesne szczepienie wzv A + Vi (dur brzuszny).
Dur brzuszny		Południowa Azja, rozwijające się kraje Azji i Afryki, Karaiby oraz Środkowa i Południowa Ameryka.	1 dawka i.m.	1 tydzień	Nie należy zażywać leków przeciw malarii 1 tydzień przed i 1 tydzień po szczepieniu. Uodpornia na 3 lata.
Żółta febra		Subsaharyjskie kraje Afryki, tropikalne obszary Środkowej i Południowej Ameryki.	1 dawka s.c.	10 dni	Uodpornia na 10 lat.
Zakażenia meningokokowe A + C		Afryka Środkowa pas krajów poniżej Sahary - od Senegalu do Etiopii. Arabia Saudyjska - obowiązują tu szczepienia dla pielgrzymów do Mekki (również meningokoki Y i W-135).	1 dawka i.m.	2 tygodnie	Uodpornia na 3 lata.
Wścieklizna (profilaktyka przedekspozycyjna)		Zasięg ogólnosiwiatowy, szczególnie w krajach rozwijających się Afryki, Azji oraz Ameryki Środkowej i Południowej.	3 dawki i.m. 0/7/28 (21) dni.	3 tygodnie	Szczególnie zalecane osobom, które narażone będą na kontakt ze zwierzętami z powodu wykonywanej pracy oraz podróżujących w rejony endemicznego występowania wścieklizny.
Cholera		Kraje rozwijające się, głównie w Afryce i Azji oraz Środkowej i Południowej Ameryce.	2 dawki p.o., 0/7 dni (szczepionka zabita).	3 tygodnie	Nie powinno się zażywać antybiotyków 1 tydzień przed i po szczepieniu. Szczepionka jest rekomendowana dla wybranych grup zawodowych.
Japońskie zapalenie mózgu		Południowo-Wschodnia Azja (Indie, Korea, Japonia, Indonezja) oraz północny Queensland, Australia.	4 dawki: 0/7/28 dni/12 mies.	Przynajmniej 2 dawki przed wyjazdem	Szczepionka niedostępna w Europie. Uodpornienie na 3 lata.

Po powrocie z tropików konieczna konsultacja z lekarzem medycyny podróży, w przypadku:

- wystąpienia po przyjeździe gorączki, bólów mięśniowych lub głowy
- obciążenia chorobami przewlekłymi np. cukrzycą, chorobami serca, układu oddechowego
- wystąpienia narażenia na kontakt z poważną chorobą zakaźną
- spędzenia długiego czasu (powyżej 3 miesięcy) w krajach o dużym ryzyku zdrowotnym
- kontaktów seksualnych z mieszkańcami egzotycznych krajów

Po powrocie z tropików konieczna konsultacja z lekarzem medycyny podróży:

- Lekarz medycyny podróży w pierwszej kolejności wykluczy choroby zagrażające życiu, takie jak malaria, następnie zleci dalsze badania i rozpocznie odpowiednie leczenie
- Należy dokończyć schemat szczepień, aby utrzymać odporność przeciw wybranym chorobom na dłuższy czas.

- **Międzynarodowe Przepisy Zdrowotne**
Komunikat z dnia 25 kwietnia 1971 r. w sprawie międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych (Dz. Urz. MZ. Nr 8, poz. 38)
oraz
Rewizja przyjęta na 58 Światowym Zgromadzeniu Zdrowia /obowiązuje od 15 czerwca 2007 r./
- **ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych**
(Dz.U. z r. 2004 Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.)
- **ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi**
(Dz.U. Nr 234, poz. 1570 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych

(Dz. U. z r. 2004 Nr 223, poz. 2268 ze zm.)

Art. 12.

1. Organizator turystyki lub pośrednik turystyczny, który proponuje klientom imprezy turystyczne lub usługi turystyczne, udostępniając im odpowiednie informacje pisemne, a w szczególności broszury, foldery, katalogi, jest obowiązany wskazać w tych materiałach w sposób dokładny i zrozumiały

.....

10) ogólne informacje o obowiązujących przepisach paszportowych, wizowych i sanitarnych oraz o wymaganiach zdrowotnych dotyczących udziału w imprezie turystycznej.

1a. Informacje, o których mowa w ust. 1, nie mogą wprowadzać klienta w błąd.

- **Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz sposobu finansowania i dokumentowania zalecanych szczepień ochronnych wymaganych międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi (Dz. U. Nr 180, poz. 1215)**
 - wykaz zalecanych szczepień ochronnych
 - sposób finansowania i dokumentowania zalecanych szczepień ochronnych wymaganych międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi
 - wzór Międzynarodowej Książeczki Szczepień oraz sposób jej wydawania i dokonywania w niej wpisów
 - sposób prowadzenia dokumentacji z wykonanych zalecanych szczepień ochronnych

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. Nr 234, poz.1570 z późn.zm.)

Art. 27 ust. 8

W przypadku powzięcia podejrzenia zachorowania na chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną lub zgonu z powodu takiej choroby członka załogi lub pasażera odbywającego podróż między

1) dowódca statku powietrznego w ruchu lotniczego,

2) kapitan statku morskiego w Poszukiwania i Ratownictwa, a

3) kierujący środkiem transportu

4) pilot wycieczki lub przewodnik

- jest obowiązany do niezwłocznej powiadomienia właściwego państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu dla planowanego miejsca

przekroczenia granicy państwowej albo portu lotniczego lub morskiego, a jeżeli podejrzenie zachorowania na chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną lub zgonu z powodu takiej choroby powzięto po przekroczeniu granicy państwowej - państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu lub państwowemu granicznemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu dla miejsca powzięcia podejrzenia zachorowania na taką chorobę lub zgonu z jej powodu.

Art. 2 pkt 4

choroba szczególnie niebezpieczna i wysoce zakaźna - choroba zakaźna łatwo

rozprzestrzeniająca się, o wysokiej śmiertelności, powodująca szczególne zagrożenie dla zdrowia publicznego i wymagająca specjalnych metod

zwalczania, w tym cholera, dżuma, ospa

prawdziwa, wirusowe gorączki krwotoczne;

World Health
Organization

**International Certificate of
Vaccination or Prophylaxis**

International Health Regulations (2005)

Światowa
Organizacja Zdrowia

**Międzynarodowa Książeczka
Szczepień**

Międzynarodowe Przepisy Zdrowotne (2005)

Issued to/Wydane dla

**Passport number or
Travel document number/**

Numer paszportu lub
dokumentu podróży

INTERNATIONAL CERTIFICATE OF VACCINATION OR PROPHYLAXIS

Certificat international de vaccination ou de prophylaxie

This is to certify that (1) Jane Mary Doe (2) 22 March 1960 F United States
 Nous certifions que (name – nom) (date of birth – né(e) le) (sex – de sexe) (nationality – et de nationalité)

[passport number] whose signature follows (3) Jane Mary Doe
 (national identification document, if applicable – document d'identification nationale, le cas échéant) dont la signature suit

has on the date indicated been vaccinated or received prophylaxis against (4) Yellow Fever in accordance with the International Health Regulations.
 a été vacciné(e) ou a reçu une prophylaxie à la date indiquée (name of disease or condition – nom de la maladie ou de l'affection) conformément au Règlement sanitaire international.

Vaccine or prophylaxis Vaccin ou agent prophylactique	Date	Signature and professional status of supervising clinician Signature et titre du professionnel de santé responsable	Manufacturer and batch no. of vaccine or prophylaxis Fabricant du vaccin ou de l'agent prophylactique et numéro du lot	Certificate valid from: until: Certificat valable à partir du : jusqu'au :	Official stamp of the administering center Cachet officiel du centre habilité
<u>(4) Yellow Fever</u>	<u>(5) 15 June 2012</u>	<u>(6) John M. Smith, MD</u>	<u>[Batch (or lot) #]</u>	<u>(7) 25 June 2012 24 June 2022</u>	<u>[(8)]</u>

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz sposobu finansowania i dokumentowania zalecanych szczepień ochronnych wymaganych międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi (Dz.U. Nr 180 poz. 1215)

Wykaz zalecanych szczepień ochronnych przeciwko :

wirusowemu zapaleniu wątroby typu A	<i>Streptococcus pneumoniae</i>
wirusowemu zapaleniu wątroby typu B	<i>Neisseria meningitidis</i>
nagminnemu zapaleniu przyusznic (śwince)	pałeczkom <i>Haemophilus influenzae</i> typu b
odrze	kleszczowemu (arbowirusowemu) zapaleniu mózgu
różyczce	cholerze
ospie wietrznej	durowi brzuszному
grypie	wścieklicznie
rotawirusom	ostremu zapaleniu rogów przednich rdzenia (chorobie Heinego-Medina)
blonicy	żółtej gorączce
tężcowi	ludzkiemu wirusowi brodawczaka
krztuścowi	gruźlicy

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wykazu rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności (Dz.U. z 2012 r. poz. 40)

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaje czynności zawodowych</i>	<i>Zalecane szczepienia ochronne</i>
1	Czynności, w trakcie których dochodzi do kontaktu z materiałem biologicznym pochodzenia ludzkiego (krew i inne płyny ustrojowe oraz wydaliny i wydzieliny) lub sprzętem skażonym tym materiałem biologicznym.	Szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B.
2	Czynności przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia.	Szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A.
3	Czynności, których wykonywanie jest związane z wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A.	Szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A.
4	Czynności przy usuwaniu odpadów komunalnych lub konserwacji urządzeń służących temu celowi.	Szczepienia przeciw tężcowi.
5	Czynności przy usuwaniu odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych lub konserwacji urządzeń służących temu celowi.	Szczepienia przeciw: 1) tężcowi, 2) wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, 3) durowi brzuszemu.
6	Czynności wymagające kontaktu z glebą lub przy obsłudze zwierząt gospodarskich.	Szczepienia przeciw tężcowi.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wykazu rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności (Dz.U. z 2012 r. poz. 40)

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaje czynności zawodowych</i>	<i>Zalecane szczepienia ochronne</i>
7	Czynności bezpośrednio związane z uprawą roślin lub hodowlą zwierząt na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu.	Szczepienia przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu.
8	Czynności wykonywane w kompleksach leśnych oraz na terenach zadrzewionych na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu.	Szczepienia przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu.
9	Czynności związane z bezpośrednią stycznością z osobami przyjeżdżającymi z obszarów występowania zachorowań na błonicę lub związane z wyjazdami na obszary występowania zachorowań na błonicę.	Szczepienia przeciw błonicy.
10	Czynności związane z diagnostyką wścieklizny u zwierząt, praca w laboratorium z materiałem zawierającym wirusa wścieklizny lub związana z narażeniem na zakażenie wirusem wścieklizny w laboratoriach wirusologicznych, w których prowadzona jest hodowla wirusa wścieklizny. Czynności wymagające kontaktu z dzikimi zwierzętami mogącymi stanowić zagrożenie przeniesienia zakażenia na człowieka.	Szczepienia przeciw wścieklicznie.

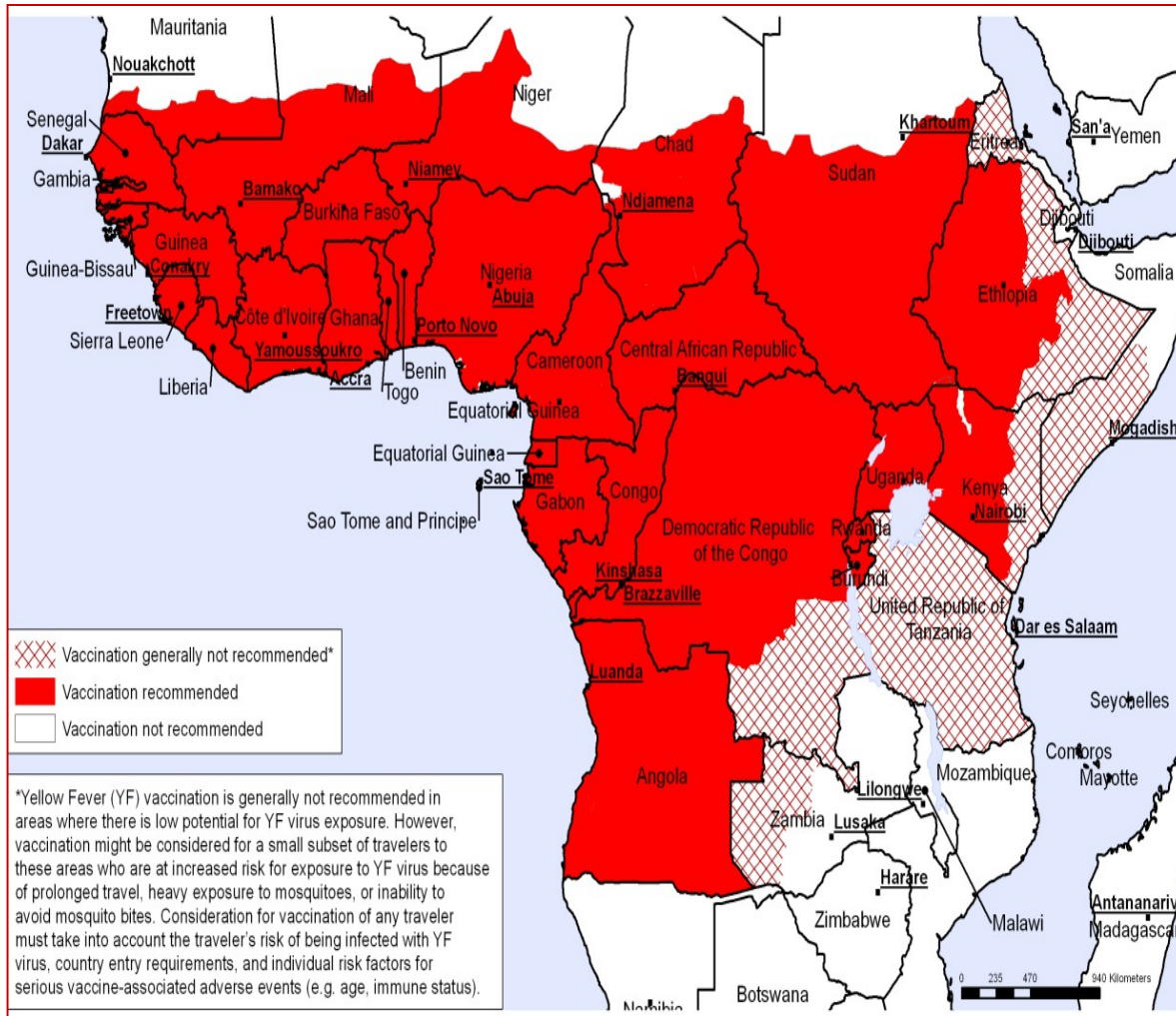
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wykazu rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności (Dz.U. z 2012 r. poz. 40)

Lp.	Rodzaje czynności zawodowych	Zalecane szczepienia ochronne przeciw	
11	Czynności podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią.	1) tężcowi 2) błonicy 3) durowi brzuszemu 4) wścieklicznie 5) wirusowemu zapaleniu wątroby typu B 6) wirusowemu zapaleniu wątroby typu A 7) kleszczowemu zapaleniu mózgu 8) japońskiemu zapaleniu mózgu 9) zakażeniom wywoływanym przez <i>Neisseria meningitidis</i> 10) odrze 11) śwince	12) różyczce 13) ospie wietrznej 14) poliomyelitis 15) grypie 16) żółtej gorączce 17) zakażeniom wywołanym przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> 18) węglikowi 19) cholercze 20) ospie prawdziwej 21) jadowi kiełbasianemu - prowadzi się u osób narażonych na działanie takiego biologicznego czynnika chorobotwórczego, który może wywołać chorobę zakaźną, o której mowa w pkt 1-21.

Żółta gorączka (Żółta febra)

- szczególnie niebezpieczna i wysoce zakaźna choroba, łatwo rozprzestrzeniająca się, o wysokiej śmiertelności, powodująca szczególne zagrożenie dla zdrowia publicznego i wymagająca specjalnych metod zwalczania
- wywoływana przez wirus należący do rodziny *Flaviviridae*, zaliczany również do arbowirusów, czyli wirusów roznoszonych przez stawonogi
- przenosi się na człowieka poprzez ukłucie przez zakażonego wirusem komara
- może przechodzić bezobjawowo lub doprowadzić do śmierci
- okres wylęgania choroby od 3 do 6 dni
- typowe objawy dla żółtej gorączki : gorączka, ból głowy, dreszcze, nudności, osłabienie, zażółcenie skóry, zaczerwienienie spojówek
- ciężkie powikłania: uszkodzenie wątroby i nerek, krwawienia z przewodu pokarmowego

Żółta gorączka - występowanie w Afryce

Udokumentowane szczepienie przeciwko żółtej gorączce u wszystkich przybywających obowiązuje w nw. krajach: Angola, Benin, Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Kongo, Czad, Wybrzeże Kości Słoniowej, Demokratyczna Republika Kongo, Gwinea Równikowa, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Gwinea, Gwinea Bissau, Kenia, Liberia, Mali, Mauretania, Niger, Nigeria, Rwanda, Sierra Leone, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Senegal, Somalia, Sudan, Tanzania, Togo, Uganda

W zachodniej części Afryki najbardziej niebezpiecznym okresem jest późna pora deszczowa oraz wczesna pora sucha (lipiec-październik). Ryzyko zapadnięcia na chorobę i w konsekwencji zgon niezaszczepionych turystów podczas pobytu 2-tygodniowego wynosi odpowiednio w przypadku Afryki: 1:2.000 i 1:10.000

Żółta gorączka – występowanie w Ameryce Południowej i Środkowej

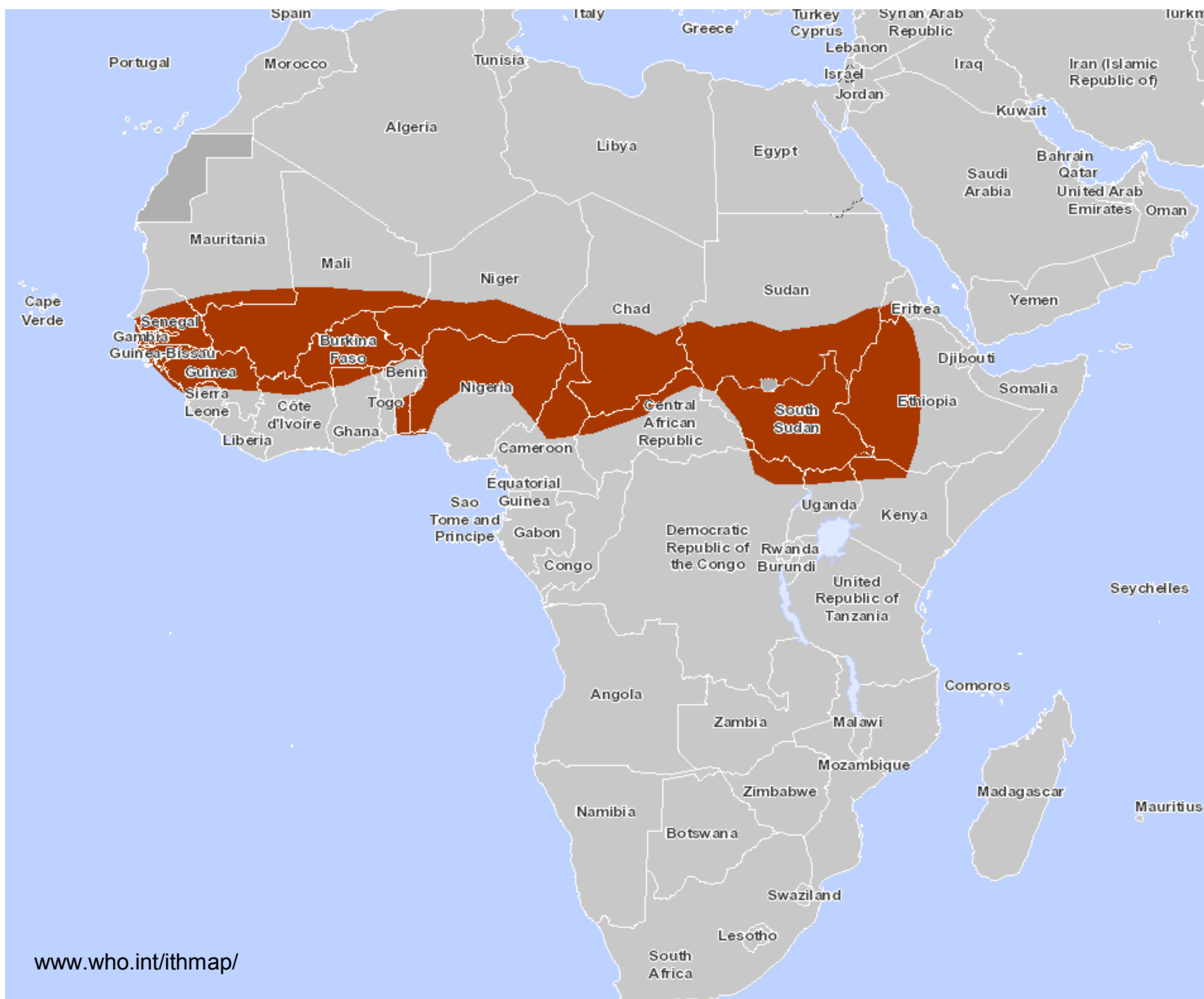
Udokumentowane szczepienie przeciwko żółtej gorączce od osób przybywających z innych krajów obowiązuje w nw. krajach: Argentyna, Boliwia, Brazylia, Kolumbia, Ekwador, Gujana Francuska, Gujana, Panama, Paragwaj, Peru, Surinam, Trinidad i Tobago, Wenezuela

Ryzyko zarażenia żółtą gorączką jest 10 razy mniejsze w Ameryce Południowej niż w Afryce ze względu na przenoszenie przez komary wirusa na małe skupiska ludzkie, a także dzięki wyższej wyszczepialności społeczeństw Ameryki Południowej.

W Brazylii największe ryzyko występuje podczas pory deszczowej trwającej od stycznia do marca. W Ameryce Południowej obecnie odnotowuje się największą aktywność wirusa w Brazylii i Peru.

Ryzyko zapadnięcia na chorobę i w konsekwencji zgon niezaszczepionych turystów podczas pobytu 2-tygodniowego wynosi odpowiednio: 1:20.000 i 1:100.000 w przypadku Ameryki Południowej i Środkowej.

Obszary ryzyka endemicznego - Inwazyjna choroba meningokokowa

Szczepienie przeciwko zakażeniom meningokokowym jest obowiązkowe dla podróżujących do Arabii Saudyjskiej, w szczególności pielgrzymów do Mekki

Malaria

Malaria, countries or areas at risk of transmission, 2010

Nie ma szczepionki przeciwko malarii
Stosowana jest profilaktyka przeciwmalaryczna

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Szczepienia ochronne

- jeden z najlepszych sposobów zapobiegania chorobom zakaźnym
- bezpieczna forma profilaktyki wykorzystująca naturalne zdolności obronne organizmu i zapewniająca odporność na długi czas
- w zależności od rodzaju zastosowanej szczepionki, uodparniają na kilka, kilkanaście lat, a niektóre nawet na całe życie

Szczepienia ochronne – przydatne informacje

- **WSSE we Wrocławiu, Dział Epidemiologii, ul. Składowa 1/3**
epidemiologia@wsse.wroc.pl
 - **PSSE województwa dolnośląskiego**
- **NZOZ Wrocławski Ośrodek Medycyny Pracy Sp. z o. o.**
Wrocław, ul. Oławska 14: www.szczepieniawroclaw.pl
nzozwomp@onet.eu
- **Centrum Informacji Medycyny Podróży : www.cimp.pl**
- **Główny Inspektorat Sanitarny: www.pis.gov.pl**
- **Światowa Organizacja Zdrowia: www.who.int/ith**
- **Centrum ds. Kontroli i Prewencji Chorób (USA):**
www.cdc.gov/travel

Dziękuję za uwagę !